

TYÖTERVEYSHUOLTO JA MUITA TAIKASANOJA TYÖURIEN PIDENTÄMISEEN

PÄÄKIRJOITUS

VEIJO NOTKOLA

Muistelmateoksessaan Käytännöllisiä ja hyödyllisiä ongelmia (2012) professori Tapani Valkonen kirjoittaa, ettei haittaa, jos väestöennusteet osuvat yläkanttiin, sillä ennustettu väkiluku saavutetaan kuitenkin myöhemmin. Näin ajateltiin etenkin 1960-luvulla, ja saattaa olla, että ilman yläkanttiin osunutta ennustetta Helsinki ei olisi saanut metroaan. Valkonen kuitenkin jättää asian lukijan arvuuttelun varaan.

Väestöennusteista olisi houkuttelevaa sanoa, että pieleen on melko usein menty, kun perspektiivi on ollut vähänkin pidempi. Tilastokeskuksen uusimman (vuoden 2009) ennusteen alkusanoissa todetaan, että laskelmat ilmaisevat lähinnä sen, mihin väestönkehitys johtaa, jos se jatkuu nykyisen kaltaisena. Ennuste on siis eri asia kuin vääjäämättömänä toteutuva kehitys. Eli savolaiseen tapaan vastuu siirretään lukijalle.

Ekonomisti Juhana Vartiainen kirjoittaa Eläketurvakeskuksen nettikolumnissa (5.4.2012), että työvoimapulaa on turha odottaa. Vartiainen perustaa väitteensä talusteoreettisiin laskemiin. ”Kun väestö ikääntyy ja työvoima pienenee, ei pelkkä elvytys eli kysynnän säätely riitä”, Vartiainen kirjoittaa. Samaan aikaan Helsingin Sanomat uutisoi, ettei työvoima vähene (HS Talous 6.4.2012). Lehden haastattelema Eläketurvakeskuksen tutkimusosaston päällikkö Mikko Kautto toteaa, etteivät 2000-luvun alun väestöennusteet ole pitäneet lainkaan paikkaansa, koska maahanmuuttoa ja eliniän odotteen nousua aliarvioitiin huomattavasti.

Tilastokeskuksen vuoden 2009 ennuste Suomen asukasluvusta pitää sisällään oletuksen, että Suomen nettomaahanmuutto pysyy viime vuosien tasolla eli maahan muuttaa vastaisuudessaakin 15 000 ihmistä enemmän kuin maasta pois.

Samaan aikaan ihmiset elävät yhä vanhemmiksi, mitä Tilastokeskuksen ennuste on selvästi aliarvioinut. Suomen väkiluku ylittää kymmen miljoonan rajan jo 2030-luvun loppupuolella. Väestön huoltosuhde jatkaa omaa kehitystään eli lapsia ja eläkeläisiä on yhä enemmän suhteessa työikäisiin. Tilastokeskus laskee, että yli 65-vuotiaiden määrä lähes kaksinkertaistuu 1,8 miljoonaan vuoteen 2060 mennessä. Todennäköisesti eläkeläisiä on ennustettakin enemmän.

Huoltosuhde heikkenee, mutta se ei kerro miten huollettavia eläkeläiset tosiasiaassa ovat. Yli 65-vuotiaiden määrällä ei ole merkitystä, jos he pysyttelevät aktiivisina työelämässä. Halua heillä saattaisi olla, miksei tuota halua sitten tuettaisi? Riittääkö siihen työeläkkeen korottaminen vai onko eläkeikää nostettava? Olisi kiinnitettävä enemmän huomiota tähän ikäryhmään.

Todellisuudessa taantuma ja huono työllisyystilanne ajavat ikään-

tyvää väestöä vakaasti eläkkeelle, ja ikäsyrijintääkin esiintyy. Työmarkkinajärjestöjen työurasopimuksen linjauksista näkee selvästi, että sopimukset suosivat etenkin työikäistä ja työssä käyvää väestöä. Niissä painotetaan työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyötä, hoitoon pääsyn nopeuttamista, työhyvinvoinnin pelisääntöjä, kuntoutuksen tehostamista, työterveyshuollon saatavuuden parantamista ja niin edelleen. Taikasana on työterveyshuolto, joka on Suomessa kuulemma maailman paras.

Työterveyshuoltokaan ei ratkaise kaikkia ongelmia. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan Suomessa on 150 000 vaikeasti työllistettävää työtöntä ja työvoiman ulkopuolella 170 000 ihmistä, joiden työllistämiseksi ei tehdä tarpeeksi. Puuttamalla näiden ryhmien ongelmiin hyvinvointi- ja terveyserot kaventuisivat. Pitää varmaankin paikkansa, että työurien pidentäminen kahdella vuodella tarkoittaisi miltei viiden miljardin säästöä, mutta miten säästö saadaan parhaiten aikaan? Epäilen, ettei puuhastelu työtä tekevän väestön hyväksi riitä vaan pitäisi kiinnittää enemmän huomioita yli 60-vuotiaisiin.

Työmarkkinajärjestöjen linjauksissa on paljon myönteistäkin, esimerkiksi nuorten yhteiskuntatakuu. Vuoden 2013 alusta lähtien jokaiselle alle 25-vuotiaille sekä alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle on tarjottava erilaisia toimenpiteitä kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Eri asia on, pitääkö tämä sopimus vai vesitetäänkö sekin esimerkiksi työkyvyttömyyden uhalla, jolla pyritään estämään nuorten työuran alku tai pääsy esimerkiksi kuntoutukseen.